

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1801

Vragen van de leden **De Korte** en **Koops** (beiden Nieuw Sociaal Contract) aan de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp over *het bericht «Kabinet wil niks betalen, Nederland onwaardig»* (ingezonden 26 februari 2025).

Antwoord van Minister **Klever** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 1 april 2025).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel in het Algemeen Dagblad van woensdag 12 februari 2025 met de kop *«Kabinet wil niks betalen, Nederland onwaardig»*, dat beschrijft dat Nederland heeft geweigerd een essentiële commissie die rechters selecteert voor de Hoge Anti Corruptie Rechtbank van Oekraïne te ondersteunen nadat USAID haar fondsen terugtrok?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kan uit de volgende uitspraak van u in het artikel – *«We hebben een flinke bezuinigingsopgave, Nederlandse belangen moeten voorop staan bij ontwikkelingshulp»* – worden begrepen dat u van mening bent dat de noodfinanciering van een project, waarbij het de bedoeling is om niet corrupte rechters te selecteren voor de Hoge Anti Corruptie Rechtbank van Oekraïne, niet in het belang van Nederland is?

Antwoord 2

Nederland inventariseert momenteel in samenwerking met Oekraïne en andere donoren de gevolgen die de bevrozing van VS-hulp heeft, op korte en op langere termijn. Het is duidelijk dat dit besluit grote gevolgen heeft voor Oekraïne, op vrijwel alle prioritaire niet-militaire thema's. Er komen veel verzoeken binnen om het wegvallen van Amerikaanse financiering op te vangen. Nederland kijkt samen met andere donoren ter plaatse wat mogelijk is om urgente knelpunten te adresseren. Het is evenwel duidelijk dat Nederland en andere donoren niet alle financiële of personele gaten kunnen vullen die het bevrozen dan wel stopzetten van USAID veroorzaakt. Het kabinet zet zich in Oekraïne actief in voor versterking van de rechtsstaat en corruptiebestrijding en hecht dan ook grote waarde aan de werkzaamheden van de Public Council of International Experts (PCIE). Deze commissie is

niet eerder gefinancierd door Nederland. Vanwege het wegvallen van USAID-middelen voor deze commissie en het beroep dat is gedaan op Nederland voor financiering heeft de Nederlandse ambassade direct contact opgenomen met onder meer de EU-vertegenwoordiging in Kyiv. Uiteindelijk bleken het VK en Denemarken – landen die partners zijn van het desbetreffende project – in staat om op korte termijn aan het financieringsverzoek te voldoen, waarmee het belangrijke werk van de PCIE door kon gaan.

Vraag 3

Kunt u uitleggen hoe u dit antwoord beziet, gezien de wettelijke verplichting van Nederland, zoals opgenomen in artikel 90 van de Grondwet?

Antwoord 3

Conform artikel 90 van de Grondwet bevordert het kabinet de ontwikkeling van de internationale rechtsorde. De «internationale rechtsorde» dient te worden verstaan in de ruime zin van «een internationaal bestel gebaseerd op universeel geldende rechtsnormen».¹ Nederland geeft op verschillende manieren inhoud aan deze grondwettelijke taak, die raakt aan vele departementen en beleidsterreinen. Dit is onder andere uiteengezet in de Beleidsnota Mensenrechten, Democratie en Internationale Rechtsorde, en het Beleidskader Mondiaal Multilateralisme.² Inzet van Nederland op het thema anti-corruptie is hier onderdeel van.

Vraag 4

Kunt u uitleggen hoe u dit antwoord beziet in het licht van de verdragsrechtelijke verplichtingen van Nederland, zoals die zijn weergegeven in de preambule van het Verdrag inzake de strafrechtelijke bestrijding van corruptie, waarin het in het belang van de verdragstaten wordt geacht dat ook bij niet-lidstaten anti-corruptie maatregelen worden genomen en dat verdrag haar leden juist oproept om maatregelen in niet-verdragslanden te ondersteunen?

Antwoord 4

Het Verdrag inzake de strafrechtelijke bestrijding van corruptie van de Raad van Europa heeft als doel het bevorderen en versterken van maatregelen teneinde corruptie op zowel nationaal als internationaal niveau te voorkomen en te bestrijden. Onderdeel hiervan is internationale samenwerking bij het opsporen en vervolgen van corruptiedelicten. Nederland geeft invulling aan zijn verdragsverplichtingen door onder andere internationale rechtshulp te verlenen, uitleveringsverdragen af te sluiten en informatie te delen. Net als Nederland is Oekraïne partij bij dit verdrag.

Vraag 5

Kunt u toelichten op welke manier u corruptiebestrijding en het benoemen van rechters voor de Oekraïense Hoge Anti Corruptie Rechtbank in het belang acht voor de wederopbouw van Oekraïne en waarom u daarin geen rol ziet voor Nederland?

Antwoord 5

Het kabinet acht het belangrijk dat de bestrijding van corruptie een centraal element is van de internationale en Nederlandse ondersteuning van Oekraïne. Daarmee helpen we het land om wederopbouw op een zo effectief mogelijke wijze te kunnen vormgeven. Zo steunt Nederland uit het Matra-programma, dat uit de BZ begroting wordt gefinancierd, bijvoorbeeld een project in de regio Zakarpattia waarmee een anti-corruptie bureau wordt opgezet. Zie overigens het antwoord op vraag 7. Voor een respons op de casus omtrent het Oekraïense Hoge Anti Corruptie Rechtbank, zie vraag 2.

¹ Kamerstuk 15 049 (R 1100), nr. 7, p. 5

² Zie Kamerstuk 32 735 nr. 370 en Kamerstuk 31 271, nr. 22

Vraag 6

Vindt u de Nederlandse steun in het kader van het Matra programma met een decentraal programma via de ambassade en met «*rule of law*» trainingsprogramma's, zoals omschreven in de brief van Minister Veldkamp waarin aangegeven wordt dat deze steun in het belang van de veiligheid en vrijheid van Nederland is³, effectief als de betrokkenheid van buitenlandse anti corruptie experts bij de selectie en de evaluatie van Oekraïense rechters eindigt? Wat voor zin heeft het om rechters in Oekraïne te onderwijzen via «*rule of law*» trainingsprogramma's als programma's die werkelijk de bedoeling hebben om corruptie uit de Oekraïense rechterlijk macht te bannen niet door Nederland worden gesteund?

Antwoord 6

Het project van de PCIE waarbij geassisteerd wordt bij de selectie van rechters van het Hoge Anticorruptiehof van Oekraïne vindt doorgang – er is geen sprake van vroegtijdige beëindiging. Momenteel inventariseert Nederland in samenwerking met andere landen welke gevolgen de bevrozing van Amerikaanse hulp exact heeft, op de korte en langere termijn. Dit raakt aan vele voor Nederland prioritaire thema's en projecten in Oekraïne, waaronder op *rule of law*. Zodra er duidelijker zicht is op de impact onderzoekt het kabinet binnen de beleidskaders zijn handelingsperspectief.

Vraag 7

Bent u van mening dat de bestrijding van buitenlandse corruptie blijvend moet worden gesteund en dat de opschorting daarvan, zoals die kennelijk door de VS wordt voorgestaan⁴, niet in het belang van Nederland is?

Antwoord 7

Ja. Corruptie heeft een sterk ondermijnend effect; het tast niet alleen het vertrouwen in de overheid aan, maar heeft ook een negatief effect op de kwaliteit van publieke dienstverlening, economische ontwikkeling, het gelijk speelveld en ondernemersklimaat. Het kabinet hecht dan ook waarde aan een brede en integrale benadering bij het voorkomen en bestrijden van corruptie. De voortdurende steun voor internationale samenwerking inzake de bestrijding van buitenlandse corruptie is daarbij cruciaal. Nederland neemt zijn verantwoordelijkheid binnen internationale anti-corruptie gremia door te werken aan de implementatie van de verplichtingen die voortvloeien uit onder andere het OESO Anti-omkopingverdrag en het VN anti-corruptieverdrag. Ook is Nederland actief betrokken bij de aan deze verdragen gerelateerde werkgroepen, evenals de Anti-corruptiewerkgroep van de G20 (ACWG) en de Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO). Om de Nederlandse steun voor de internationale strijd tegen corruptie te benadrukken, heeft Nederland sinds 2024 een Speciaal Gezant anti-corruptie. Voor Nederland is versterking van de rechtsstaat voorts een centraal onderdeel van het EU-toetredingsproces van kandidaat-lidstaten. Hervormingen op het gebied van goed bestuur, transparantie – en daarmee tevens corruptiebestrijding – en de rechtsstaat zijn belangrijk en waar mogelijk ondersteunt Nederland daarbij, ook in Oekraïne, in lijn met de Motie Paternotte/Veldkamp.⁵

Vraag 8

Bent u van mening dat als een incident zich voordoet, zoals het plotseling terugtrekken van steun door de Verenigde Staten en daarbij steunprogramma's die ook voor Nederland essentieel zijn in gevaar komen, hulp moet worden geweigerd omdat er geen budget beschikbaar is, zodat Nederland niet bijdraagt aan oplossingen en er daarbij kennelijk van uitgaat dat partnerlanden zoals Denemarken en het Verenigd Koninkrijk de problemen wel zullen oplossen?

³ Kamerstuk 36 600 V, nr. 6

⁴ NOS, 11 februari 2025, Trump schort Amerika's wereldwijde aanpak van corruptie op.

⁵ Motie van de leden Paternotte en Veldkamp (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1983)

Antwoord 8
Zie antwoord op vraag 2.

Vraag 9
Wilt u uw standpunt met betrekking tot steun aan de rechterlijke hervorming in Oekraïne heroverwegen en samen met haar partners ervoor zorgdragen dat in ieder geval de commissie van internationale deskundigen die betrokken is bij de selectie van rechters van de Hoge Anti Corruptie Rechtbank blijvend zal worden gesteund?

Antwoord 9
Momenteel inventariseert Nederland in samenwerking met andere landen welke gevolgen de bevrozing dan wel stopzetting van Amerikaans hulp precies heeft, op de korte en langere termijn. Het is duidelijk dat dit raakt aan veel voor Nederland prioritaire thema's en dat de financiële gevolgen groot zijn. Zodra er duidelijker zicht is op de impact onderzoekt het kabinet binnen de beleidskaders zijn handelingsperspectief.